

Zapomenutá místa Faroměřic nad Rokytnou

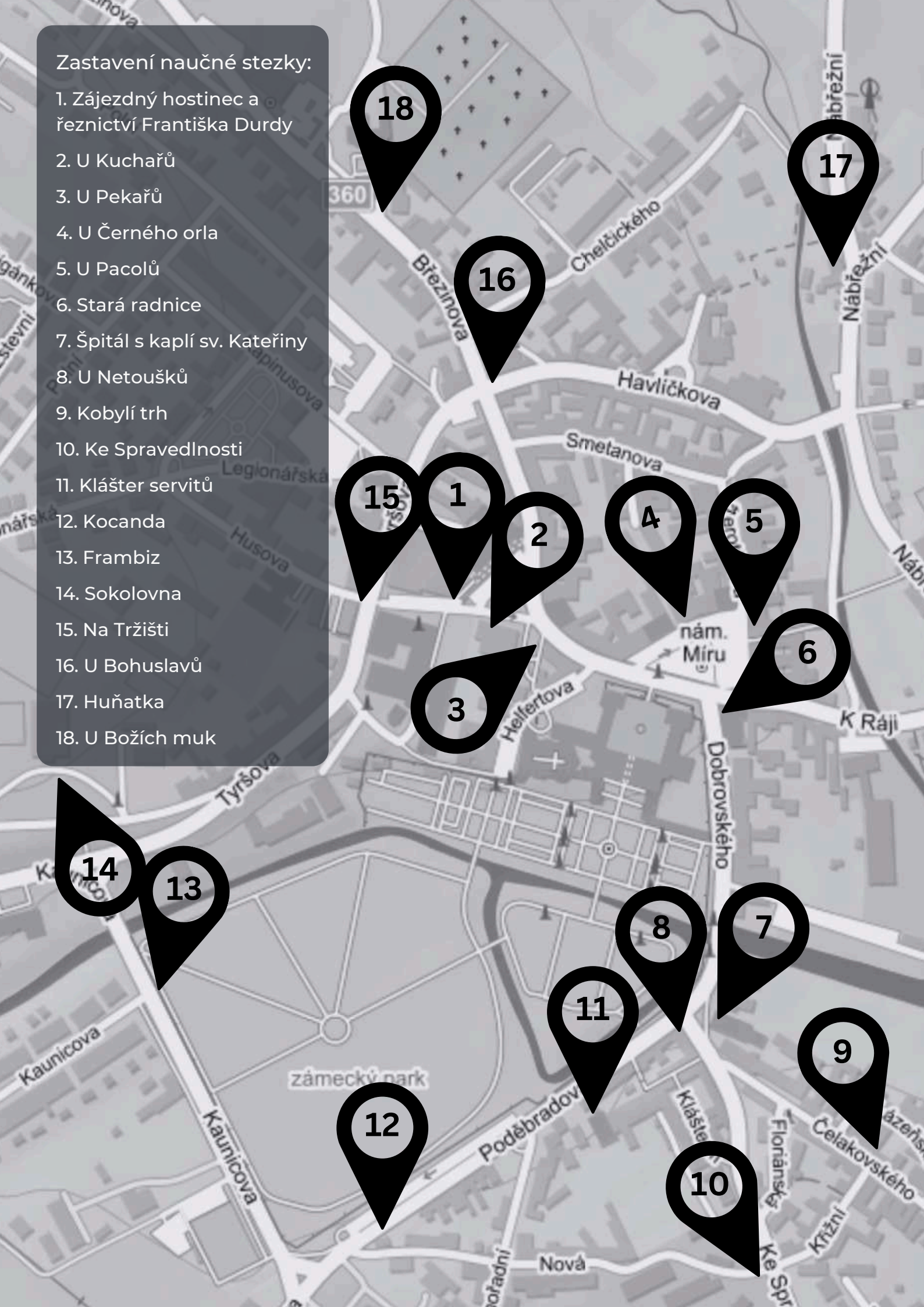
NAUČNÁ STEZKA

Vysocina

Zastavení naučné stezky:

1. Zájezdny hostinec a řeznictví Františka Durdy
2. U Kuchařů
3. U Pekařů
4. U Černého orla
5. U Pacolů
6. Stará radnice
7. Špitál s kaplí sv. Kateřiny
8. U Netoušků
9. Kobylí trh
10. Ke Spravedlnosti
11. Klášter servitů
12. Kocanda
13. Frambiz
14. Sokolovna
15. Na Tržišti
16. U Bohuslavů
17. Huňatka
18. U Božích muk

Zájezdny hostinec a řeznictví **Františka Durdy**

→ ulice Komenského

1

V místech dnešního hotelu Opera a obchodního domu Rokytná (budovaných v letech 1976-1984) stávalo několik domů. V místě jednoho z nich býval Zájezdny hostinec a řeznictví Františka Durdy.

Hotel a restaurace U Kuchařů

→ ulice Komenského

2

Původně hostinec U Barvířů. Majitelem byl v roce 1866 Jiří Míča, jeden z rozvětveného rodu Míčů. Jiří Míča byl zároveň barvířem a zemědělcem, proto hostinci říkali U Barvířů. Ve svých zápisních kronikář Jaroslav Krčál zaznamenal, že: „Tento statný, veselý a silný hostinský zemřel v roce 1866 na cholera. Do Jaroměřic ji zavlekli Prusáci po bitvě u Hradce Králové. Na stejnou nemoc zde zemřelo ještě dalších 83 osob.“ Později se hostinec nazýval také Zájezdný hostinec U Zlatého slunce.

Hostinec U Pekařů

→ ulice Komenského

3

Hned vedle hostince U Barvířů měl hostinec další člen z rodu Míčů – Antonín. Hostinci se říkalo U Pekařů, protože Antonín Míča byl také pekařem. Od počátku 20. století se začalo tomuto hostinci říkat U Rybářů. Důvodem bylo to, že se zde scházela skupinka, která dala roku 1903 podnět k založení rybářské organizace. Byli to: MUDr. Karel Bednář, Josef Moravec, odborný učitel měšťanské školy chlapecké, Antonín Postupa, ředitel měšťanské školy dívčí, František Polášek, ředitel zimní zemědělské školy, František Kabelka, koňský řezník, František Holba, kovář, Jan Heinige, kolář, František Holčapek, obchodník, a Antonín Maštera. Budova hostince již v těchto místech nestojí, nyní se zde nachází volné prostranství, tzv. Odpočinková zóna.

Mohlo by vás zajímat...

Hostinští Jiří Míča z hostince U Barvířů i Antonín Míča z hostince U Pekařů pocházeli ze slavného rodu Míčů, ze kterého pocházel zejména hudební skladatel František Antonín Míča – autor první české opery zvané O původu Jaroměřic na Moravě z roku 1730. František Antonín Míča byl také komorníkem hraběte Jana Adama z Questenberka a kapelníkem jeho zámecké kapely.

Zájezdny hostinec a kavárna U Černého orla

náměstí Míru

4

Ve druhé polovině 19. století byl v Jaroměřicích nad Rokytnou největším hostincem Zájezdny hostinec U Černého orla. Nacházel se na dolním rynku, v domě, kam roku 1908 přesunula svoji činnost Jednota sv. Josefa. Ta nechala tzv. Lidový dům v letech 1922–1925 částečně přestavět. Původně byl hostinec panským majetkem. Roku 1791 jej Dominik Ondřej Kounic prodal opět do rodiny Míčů. Kdysi se také hostinci mělo říkat U Krobiána, a to podle hostinského, který byl rázovitá osobnost. Jak uvádí kronikář Jaroslav Krčál: „Vyznačoval se málomluvností, neobyčejnou tělesnou silou, smyslem pro pořádek, čest a pravdu. Kdo v jeho hostinci neplnil tyto podmínky, s tím v krátkosti, než by kdo řekl švec, byl hotov. Odstrčil masivní stůl jako hračku, popadl výtržníka jako panenku a pak mu již dveře nestačily.“

Hostinec **U Pacolů**

náměstí Míru

5

Na nynějším náměstí Míru měl svůj hostinec také František Pacola. Kromě provozování hostinství byl také řezníkem. Podle jedné z místností, které se říkalo Paluba, byl hostinec později přejmenován a nesl název Na Palubě.

Dobrá přírodní vína.
Cizinecké pokoje.
Domácí kuchyně.
Sklad „Starobrněnského piva“.

**RESTAURACE U PACOLŮ,
Jaroměřice n. Rok.,
(Masarykovo náměstí).**

Stará radnice

náměstí Míru

6

Stará radnice byla vystavěna v roce 1842. O rok později dostala věžičku se zvonkem, který sloužil k vyhlásování poplachů. Na zdi vedle vchodu kdysi visel kovový loket, jehož přesná délka měla předejít sporům na trhu. V průjezdu se nacházela požární stříkačka s ostatním nářadím. V patře byly místnosti rady, písaře, purkmistra a archiv. Čelo radni světnice zdobil městský znak - jelení hlava s bohatým paroží o váze 16 centů. V přízemí byl šenk s kuchyní, zadní seknicí, sklepem, skladem a záchody. Na dvoře byl dřevník a také chlívek pro prasata. Na opačné straně byl byt obecního sluhy a pod ním vězení. V budově radnice se nacházela také spořitelna. Roku 1930 byla stará radnice zbourána a započala stavba nové. Ta byla dokončena v roce 1933.

Špitál

ulice F. V. Míči

Špitál vznikl kolem roku 1303. U jeho zrodu stály sestry z ženského cisterciáckého kláštera v Dalešicích, kterým darovali držitelé Jaroměřic, Lichtenburkové, předměstí Kobylí trh a Lhotu, aby v něm zřídily špitál jako útulek pro nemocné a přestárlé. U Špitálu zbudovaly kapli sv. Kateřiny.

7

Špitál s kaplí sv. Kateřiny přestavěl v letech 1671–1672 hofmistr Jana Antonína z Questenberka, Jan Kreutz. Touto barokní přestavbou se zcela změnil. Průčelím se obrací k silnici na Moravské Budějovice. Čelní stěnu dělí lesény na tři části, z nichž širší prostřední vyplňuje kamenný portál, a boční díly jsou architektonicky pojednané niky, levá se sochou Immaculaty a pravá se sv. Josefem. Průčelí vrcholí trojúhelným štítem doplněným questenberckým znakem v kamenném reliéfu. Rozvržení interiéru si podrželo původní stav.

Přibližně čtvercový půdorys rozděluje podélná a příčná chodba na čtyři prostory, z nichž přední plnily hospodářskou funkci (kuchyně a komory) a zadní sloužily hlavně jako ložnice. Na východní straně navazuje na Špitál kaple sv. Kateřiny. Architektonickou dominantu kaple vytváří presbytář. Nad půdorysem nepravidelného osmistěnu vyrůstá ze svislých stěn kopule zdůrazněná lucernou. Na cviklech kopule byly odkryty patrně nedokončené ornamentální malby.

Kapli posvětil děkan Jan Václav Achantes 25. listopadu 1673 – v den sv. Kateřiny. Dlouho byl Špitál jedinou budovou na pravém břehu Rokytné. Mezi ním a řekou byla rozsáhlá zahrada a na druhé straně sousedil s křížovou chodbou a svatými schody k loretánské kapli. Za kaplí byl obezděný špitální dvůr s hospodářskými budovami. Ke Špitálu náležel také les, kterému se dodnes říká Špitálský les.

Hostinec U Netoušků

→ ulice F. V. Míči

8

Na počátku předměstí Lhota dodnes stojí a také funguje hostinec, který původně patřil Janu Netouškovi. Hostinský Jan Netoušek je často zmiňován v souvislosti se spolkovou činností. Byl u založení Dobrovolné jednoty hasičské v roce 1885, patřil také k zakladatelům jaroměřické jednoty Sokol, která vznikla 25. září 1892. Jednopatrová budova, kde provozoval svůj hostinec, byla později přebudována do podoby, která se dochovala dodnes.

**HOSTINEC
U NETOUŠKŮ**

Jaroměřice n. R.

Stará tradice venkova:

„K Netouškům na dobré
černoohorské pivo a vý-
borné přírodní víno!“

Zimní i letní kuželna!

Kobylí trh

→ ulice Čelakovského/Lázeňská

9

Kobylí trh býval v dávných dobách samostatnou obcí. Nyní je čtvrtí města Jaroměřice nad Rokytnou, ležící na jihovýchod od středu města, jemuž dominuje zámek. Jmenoval se tak proto, že se zde konaly koňské trhy. Konec Lázeňské ulice na Kobylím trhu je postaven na místě nazývaném Vlčí jáma, a to proto, že zde bývala jáma na chytání vlků.

Ke Spravedlnosti

→ ulice Ke Spravedlnosti

10

Ke Spravedlnosti je pomístný název ulice vybudované v roce 1930. Nacházela se při cestě, která vedla až k popravišti „Spravedlnost“. Říkalo se mu takto proto, že se zde vykonávala spravedlnost. Dělo se tak až do roku 1786, kdy hrdelní právo, vykonávané právě na tomto popravišti, bylo z Jaroměřic přeneseno do Znojma.

Klášter servitů

→ ulice Poděbradova

11

Klášter servitů nechal v Jaroměřicích nad Rokytnou vystavět Jan Antonín z Questenberka. Nejprve nechal postavit kapli, kde byla 17. září 1673 sloužena první mše, následně povolal do Jaroměřic služebníky Panny Marie – servity. Pro trvalé umístění mnichů v Jaroměřicích nechal vystavět klášter, který jim předal 16. října 1679. Jaroměřický klášter servitů byl zrušen 18. září 1784. Kostel a křížová chodba byly zbořeny a místa byla prodána jako stavební pozemky. Kaple byla proměněna v obytnou budovu a hrobka ve sklep. Klášterní zahrada byla také prodána a rozparcelována na stavební místa pro obytné domky. Jedna půlka kláštera sloužila v letech 1823–1899 jako škola a ve druhé byla a je až doposud fara. Po roce 1899 vznikly ze tříd byty a začalo se zde říkat „Ve školce“. Z kvadratury sousedních chodeb, postavených kolem loretánské kaple v letech 1668–1673, a to také Janem Antonínem z Questenberka, vznikly na počátku 19. století domky se stejným pomístným označením.

Mohlo by vás zajímat...

Původní farní budova stávala hned vedle kostela sv. Markéty. Nad ní byl hřbitov, jehož ohradní zeď sahala až k faře. Pod farou byla zahrada, kterou uzavírala sýpka a stodola. To vše přiléhalo k panské zahradě a zámku, což příliš nevyhovovalo Janu Adamu z Questenberka, který chtěl zámeckou zahradu rozšířit. Po dohodě s děkanem nechal hrabě Questenberg vystavět novou faru za městem v místech dnešní ulice Havlíčkova. Toto místo bylo později označováno jako U Děkanství. Přestože se vrchnost zavázala faru udržovat, po 125 letech byla v tak špatném stavu, že muselo dojít k dalšímu stěhování. Roku 1833 byla fara spolu se školou přestěhována do budovy bývalého servitského kláštera, kde se nachází dodnes.

Fotografie farní budovy z roku 1930.

Hostinec Kocanda

→ ulice Poděbradova/Nová

12

Hostinec Kocanda se nacházel na rohu ulic Poděbradova a Nová. Pověst vypráví, že hostinec Kocanda vznikl na místě staré dřevěné boudy, která sloužila dřevorubcům za časů nepohody. Kdysi se sem před bouří uchýlil jakýsi lovec – snad rytíř, snad kníže. Při vstupu mezi několika německými slovy pronesl také Gott sei Dank. Z nich si kterýsi dřevorubec zapamatoval pouze napsaná. Po odchodu cizince je opakoval, ale zkomolená a do jednoho slova vklíněná, totiž Kocanda. Kolem Kocandy vedla nejprve cesta a pak od roku 1840 silnice do Moravských Budějovic. Naproti Kocandě stával také obchod a hostinec, kterému se říkalo U Bahensků.

Mohlo by vás zajímat...

Název Kocanda zřejmě nevznikl dle tradovaného Gott sei Dank, nýbrž podle slova kocati neboli tlachati.

Torzo Kocandy v roce 1956.

Frambiz

V Sádkách

→ ulice Kaunicova

13

Frambiz se nazývá spojovací krátká silnice, původně lemovaná alejí, a celý prostor mezi hlavními silnicemi Moravské Budějovice – Třebíč a Jaroměřice nad Rokytnou – nádraží. Na tomto místě bývala dříve louka, která náležela paním. Název Frambiz je tak prý složen ze slov Frauen a Wiese. V 70. letech 20. století začala u Frambizu výstavba nových domů. Toto místo získalo nové lidové označení Komárov. Na konci Frambizu, v místech u řeky Rokytné, bývaly kdysi panské sádky, proto se všem zahradám, které zde později bývaly, říkalo V Sádkách.

JAROMĚŘICE nad Rok.

Sokolovna

→ ulice Tyršova

14

Do roku 1925 využívali jaroměřičtí sokolové pro své aktivity tělocvičnu ve školní budově postavené roku 1899. Vlastní budovy se dočkali po první světové válce. Díky darům, sbírkám a také půjčkám se podařilo budovu sokolovny postavit a v lednu 1925 slavnostně otevřít. Otevření sokolovny se zúčastnil i básník Otakar Březina, který na stavbu budovy finančně přispěl. V průběhu stavby se sokolům podařilo získat licenci na provozování kinematografu, z nové budovy se tedy stal také biograf. Budova byla částečně užívána až do roku 2013, kdy ji nechala sokolská župa uzavřít. V roce 2016 byl zdevastovaný areál odkoupen městem a v roce 2017 byla budova zbourána.

I - PERSPEKTIVNÍ POHLED TĚLOCVIČNY „SOKOLA“ v JAROMĚŘICÍCH - I

JAROMĚŘICE nad Rok.

Na Tržišti

→ ulice Husova/Tyršova

15

Na Tržišti se říkalo prostoru, který byl ohraničen částí ulice Tyršova a celou ulicí Husovou v těsné blízkosti budovy někdejší obecné a měšťanské školy, nyní základní devítileté školy. Tržiště bylo zastavěno domky stavebního družstva v letech 1920–1922. Na Tržišti se doposud říká proto, že zde bývaly proslavené měsíční dobytčí trhy. Stávaly tu stovky kusů dobytka ze širokého okolí. Kupci přicházeli z Čech a Rakouska.

Hostinec U Bohuslavů

ulice Březinova

16

Na Březinově ulici stával Zájedný hostinec manželů Bohuslavových. Fungoval zde ještě v období socialismu, později byl hostinec přestavěn na rodinný dům. Dodnes se zde však říká U Bohuslavů. Pamětníci vzpomínají také na lidové označení U Šanyka.

Fotografie z prvomájového průvodu, který procházel kolem hostince U Bohuslavů.

Mlýn – elektrárna Huňatka

→ ulice Nábřežní

17

Na počátku 20. století se stále více objevovala otázka elektrifikace města. Jaroměřičtí zastupitelé si nutnost elektrifikace uvědomovali, a právě jeden z nich, zastupitel Ferdinand Čtveráček, se dohodl s Františkem Kneslem na vytvoření elektrárenské společnosti a 26. prosince 1921 podali místnímu zastupitelstvu oficiální žádost o zřízení elektrárny. Dne 11. února 1922 uzavřeli s vedením města smlouvu o přebudování mlýnu Huňatka na elektrárnu. Koncese na provoz zřízené elektrárny a dodávku proudu byla udělena na 5 let. Rozzářily se první lampy veřejného osvětlení a u řemesníků i v místních podnicích se roztočily první elektromotory. V témže roce bylo za částku 2 618 Kč pořízeno elektrické osvětlení celé radnice.

Automat. mlýn a elektrárna
„HUŇATKA“
Z. S. S. O. T.
v Jaroměřicích s.-z. dr.

U Božích muk

→ ulice Březinova

18

Na rozcestí silnice k Třebíči a cesty na hřbitov stála do roku 1946 Boží muka – stavba více podobná kaplička. Uvnitř jsme mohli spatřit rozměrnou fresku. Místo je označeno pomístním jménem U Božích muk.

V knize *Jaroměřický památník* z roku 1939 je k těmto Božím mukám uvedeno:

„Ještě jeden zajímavý případ Božích muk mají Jaroměřice. V historii města dočítáme se o mnoha zhoubných požárech, které živeny prudkými větry, vanoucími od Sádku, zle město několikrát zničily. V barokní době byla za městem postavena na větrné severozápadní straně Boží muka, která měla chránit město, jak se dohadujeme při pohledu na zašlé freskové obrazy sv. Floriána a sv. Víta, ochránců lidských příbytků před nebezpečím ohně. Protáhlé postavy andělů s velikými nádobami nás v tom utvrzují. Boží muka stojí dnes na rozcestí u hřbitova. Při vyrovnávání okresní dálkové silnice do Třebíče budou asi zbořena, a proto chceme je podrobněji popsat. Nutno však hned připomenouti, že dnešní jejich tvar není původní. Nejdříve to byl 480 cm široký zděný výklenek, ve výši 340 cm do půlkruhu zaklenutý, jehož vršek ověnčen byl 50 cm vysokým římsovým, které kryje úzká stříška z pálených tašek, asi 40 cm vysoká, v rozích s korýtky. Nad stříškou je vyzděn 160 cm vysoký trojúhelník mající na temeni posazený 75 cm vysoký křížek. Dovedně kovaný křížek má uprostřed ramen schránku na obrázek a ramena zdobena závitnicemi. Dnes už je železné kování kříže ztráveno rezem. Celková výška Božích muk až pod křížek je 590 cm. Tloušťka zdiva je 120 cm, rozpětí výklenku je 250 cm široké a jeho hloubka 80 cm. Na zdivu lze poznat, že se časem celá stavba nahnula dopředu a hrozila sesutím. Proto bylo nutno vpředu po obou stranách přizdít šikmé 60 cm silné přístavky. Tím dostala Boží muka svůj dnešní zvláštní tvar. Při této úpravě byla fresková výzdoba trpící povětrností vně i uvnitř zabitena. Na zděný oltářový stůl uvnitř kapličky postaven byl ke stěně obyčejný litinový kříž a přidány laciné barvotiskové obrazy. Vše pak zavřeno ošklivými vraty z dřevěných latěk. Roku 1933 objevil pisatel pod oprýskanou omítkou určité stopy po freskové malbě na pravém vnějším boku kapličky. Když se okrašlovací spolek v Jaroměřicích rozhodl vzít na sebe náklad za restauraci této památky, ujal se práce jaroměřický rodák Rudolf Růžička (pomocník pražského restaurátora, ak. malíře J. Janši, který působil při opravě fresek v jaroměřickém kostele roku 1931).“

Turistické informační centrum Jaroměřice nad Rokytnou

Komenského 996
675 51 Jaroměřice nad Rokytnou
Tel.: +420 775 547 522
E-mail: mks@jaromericenr.cz
www.jaromericenr.cz

Naučná stezka **Zapomenutá místa Jaroměřic nad Rokytnou**

Autor naučné stezky: Mgr. Lucie Vespalcová
Foto: Klub přátel historie
Vydalo Město Jaroměřice nad Rokytnou v roce 2023
www.jaromericenr.cz
Náklad: 1000 ks
Tisk: Vendy atelier Moravské Budějovice

Podpořil Kraj Vysočina

